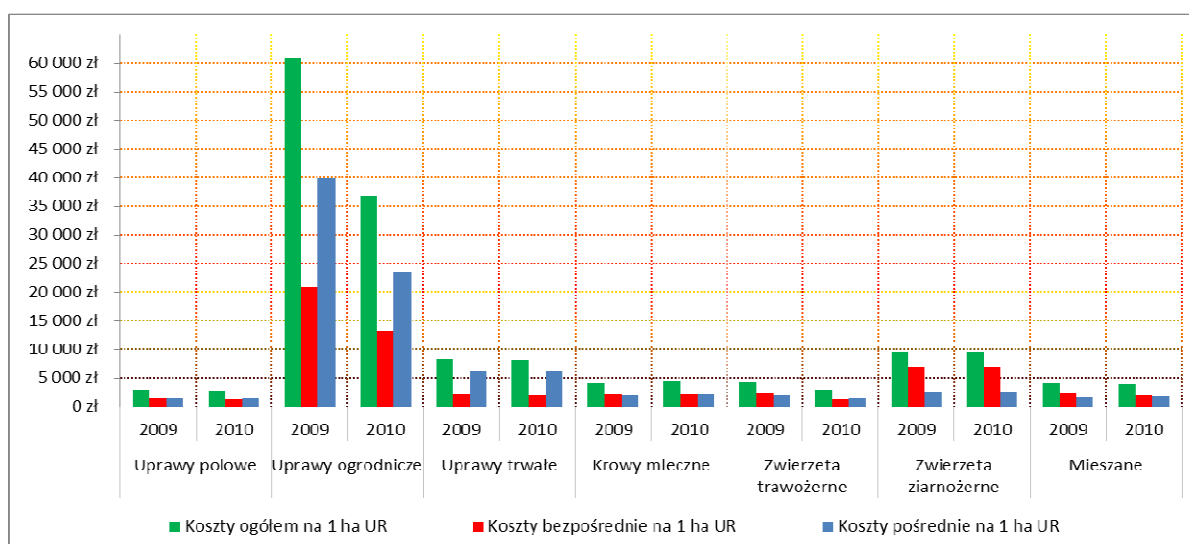

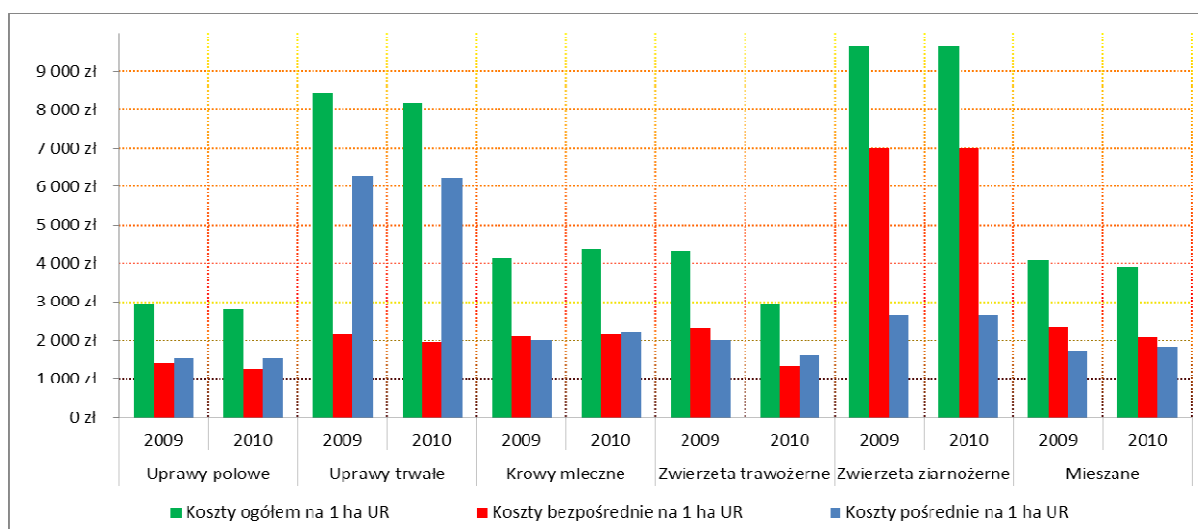
Poziom kosztów produkcji w gospodarstwach rolnych Polski FADN.

Niniejszy artykuł oparty jest na danych prezentowanych w opracowaniu „Wyniki standardowe uzyskane przez indywidualne gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN” w latach 2009 – 2010. Przedstawione wyniki zawierają wartości średnie ważone dla grup gospodarstw rolnych wyłanianych według typów rolniczych i według powierzchni użytków rolnych.

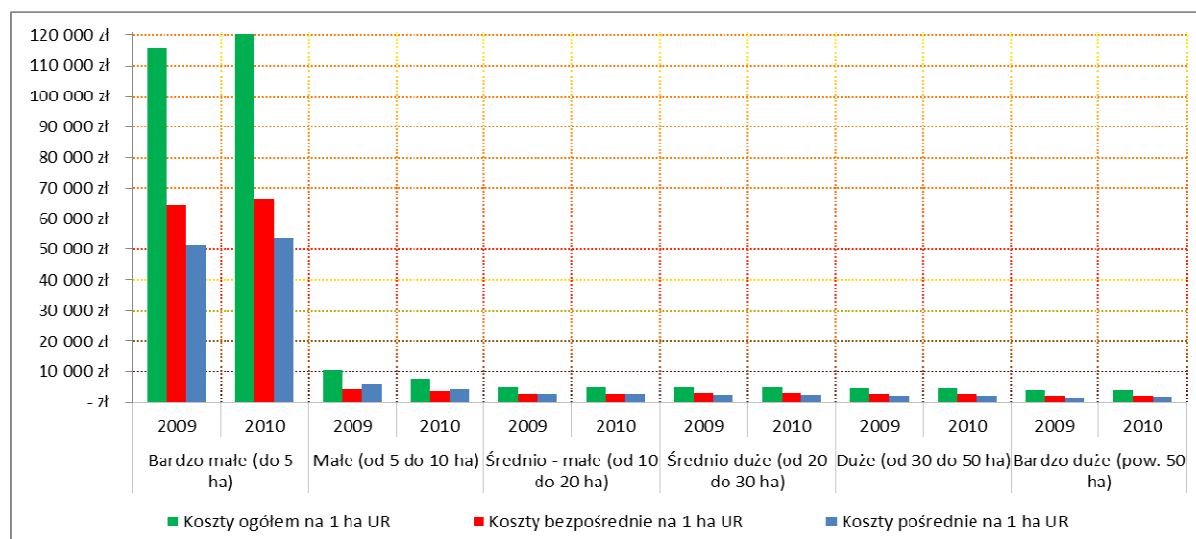
Wykres Nr 1. Koszty produkcji w zł /1 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w latach 2009 - 2010

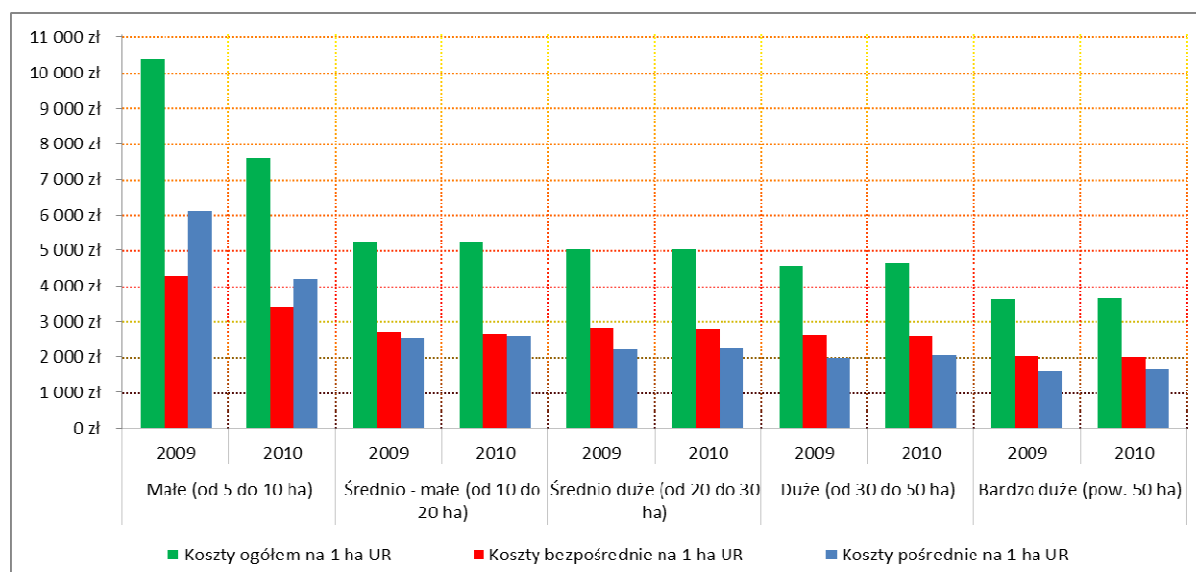
Wykres Nr 2. Koszty produkcji w zł /1 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w latach 2009 – 2010 (z pominięciem upraw ogrodniczych)

Wykres Nr 3. Koszty produkcji w zł /1 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według wielkości powierzchni użytków rolnych w latach 2009 – 2010

Wykres Nr 4. Koszty produkcji w zł /1 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według wielkości powierzchni użytków rolnych w latach 2009 – 2010 (z pominięciem gospodarstw bardzo małych do 5 ha)

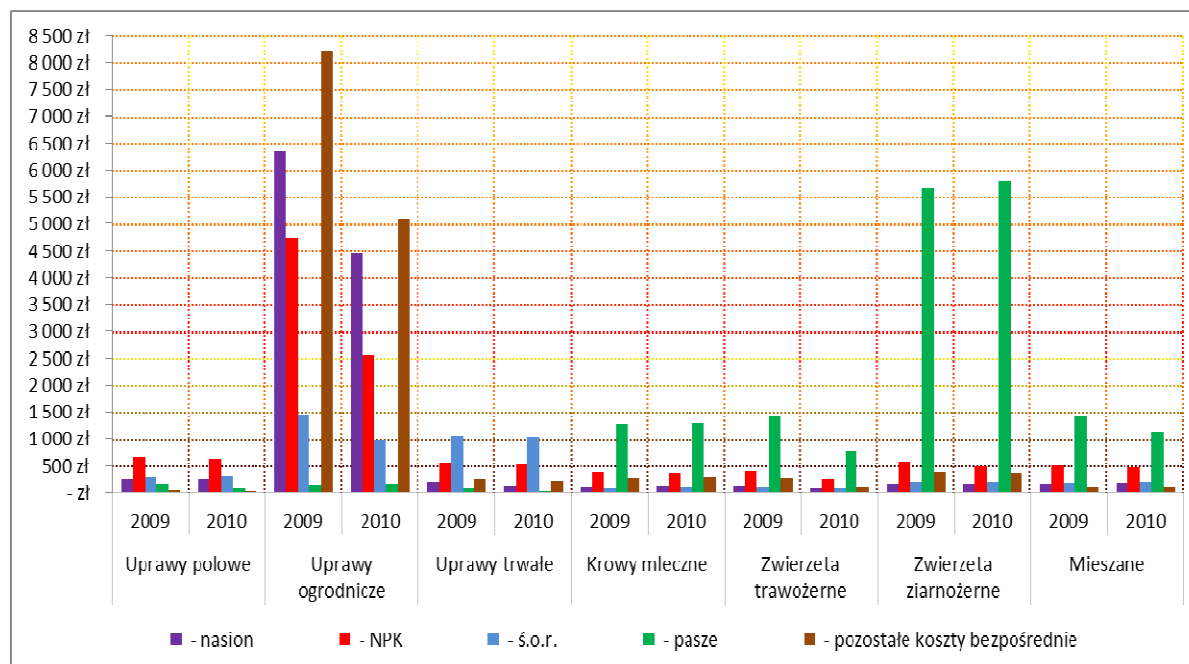

Z produktywnością ziemi koresponduje intensywność produkcji mierzona wartością kosztów w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych – Wykres nr 1 - 4. Poziom kosztów produkcji w gospodarstwach wyspecjalizowanych w uprawach ogrodnich oraz w gospodarstwach małych do 5 ha był wielokrotnie wyższy niż w gospodarstwach wyspecjalizowanych w chowie zwierząt ziarnożernych (czyli w grupie będącej na drugim miejscu pod względem intensywności produkcji) i w gospodarstwach z uprawami trwałymi. W grupie gospodarstw

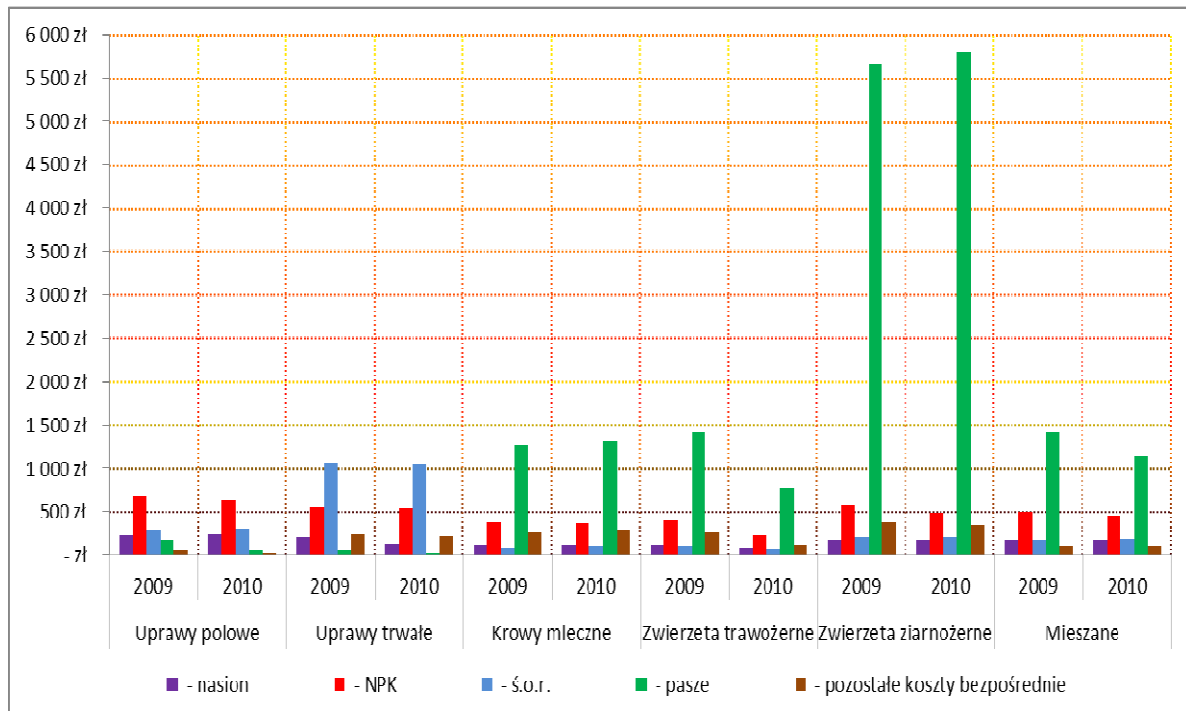
do 5 ha znajdują się też gospodarstwa z uprawami trwałymi (m.in. sady) oraz z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej (m.in. uprawy w szklarniach i tunelach foliowych ogrzewanych, produkcja drobiarska). Najniższe koszty na 1 ha użytków rolnych ponosiły gospodarstwa wyspecjalizowane w uprawach polowych, w pozostałych gospodarstwach poziom kosztów ogółem zbliżony był do średniej z całego pola obserwacji. W przypadku gospodarstw z grupy według wielkości powierzchni użytków rolnych, poziom ponoszonych kosztów na 1 ha użytków rolnych zmniejszał się wraz ze wzrostem wielkości ha. Ponoszone wyższe koszty przekładały się na wzrost wartości produkcji w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych.

Wysokie koszty pośrednie w gospodarstwach specjalizujących się w uprawach ogrodniczych i gospodarstwa do 5 ha wynikały z wysokich kosztów m.in. energii elektrycznej i opału wykorzystywanego do ogrzewania szklarni, kurników i innych obiektów produkcyjnych. Znaczącymi elementami tych kosztów są również koszty pracy najemnej, utrzymania budynków i maszyn (bieżące remonty, konserwacje i przeglądy) oraz koszty paliw. Również wysokie koszty pośrednie w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych występują w uprawach trwałych, gdzie występują wyższe niż w innych typach gospodarstw koszty pracy najemnej.

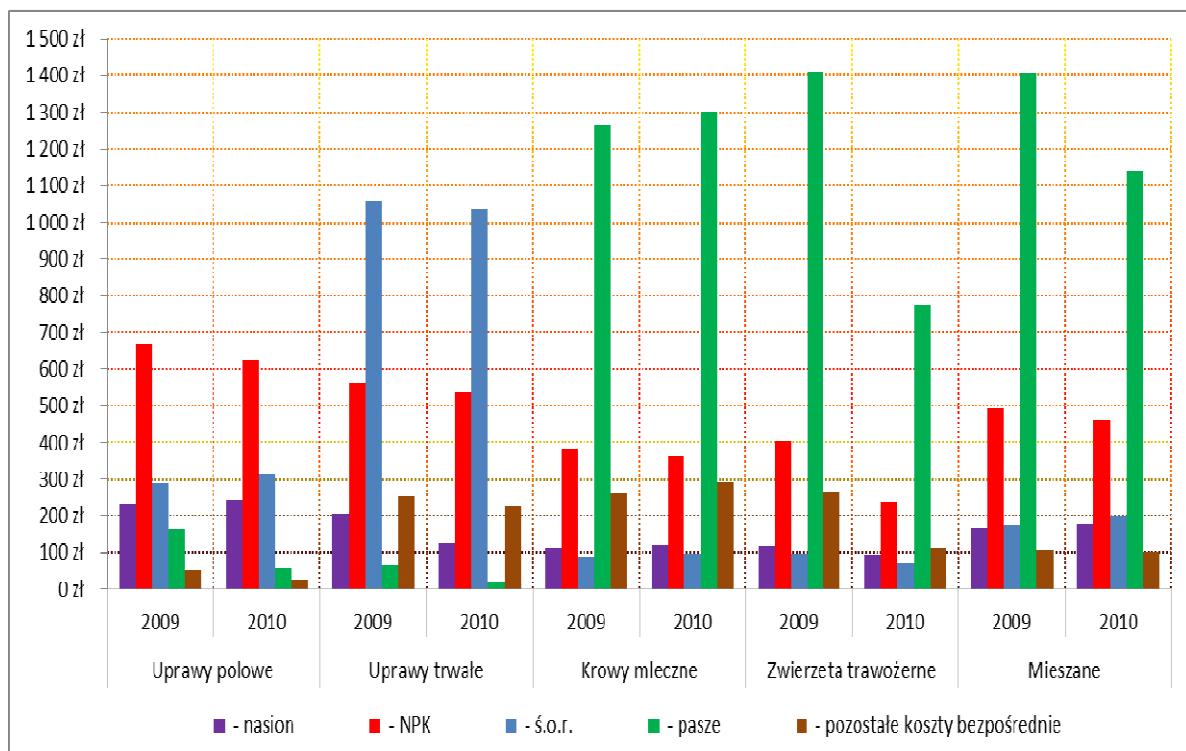
Wykres Nr 5. Koszty bezpośrednie w zł /1 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w latach 2009 - 2010

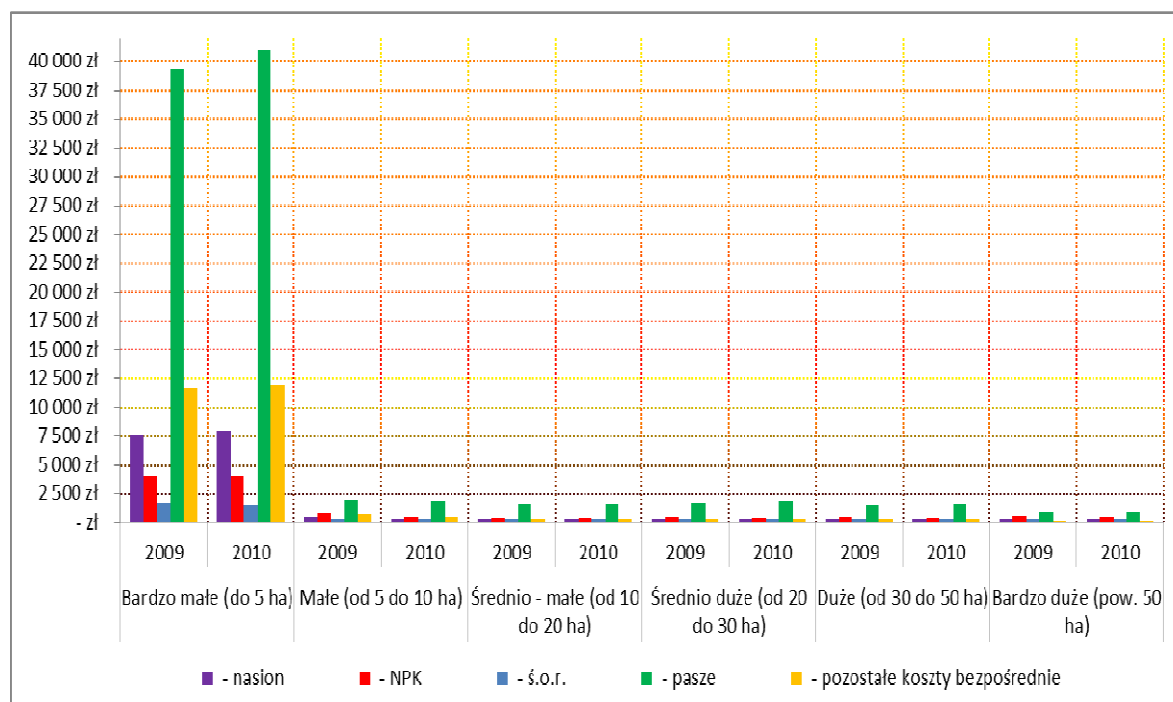
Wykres Nr 6. Koszty bezpośrednie w zł /1 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w latach 2009 – 2010 (z pominięciem upraw ogrodniczych)

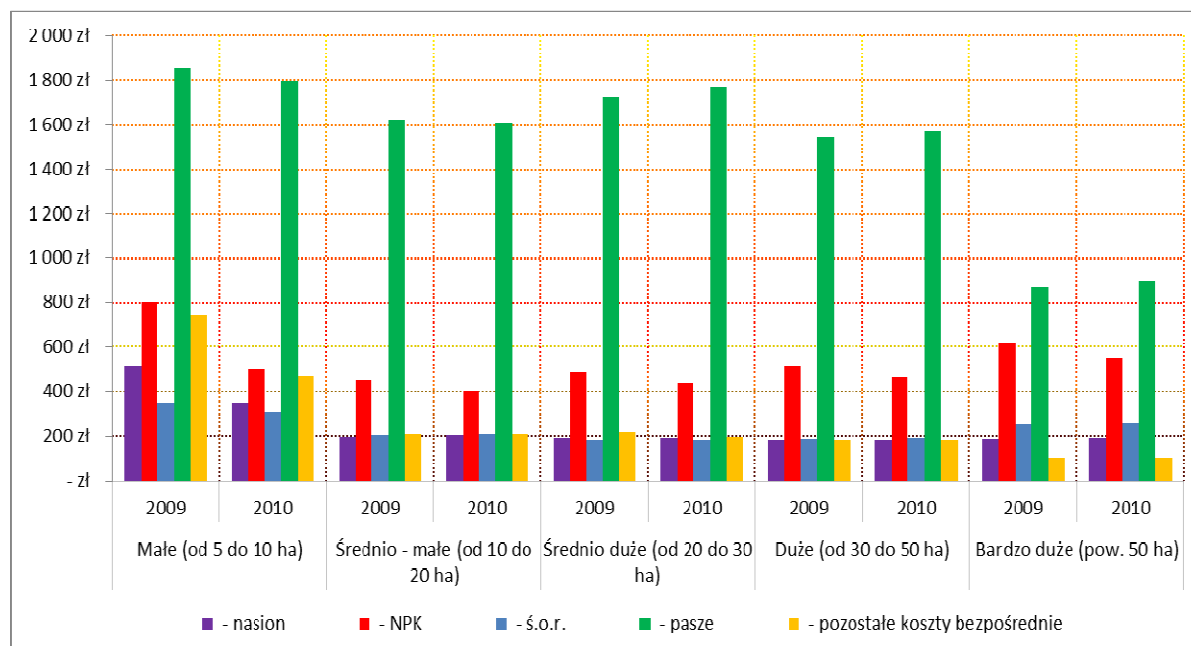
Wykres Nr 7. Koszty bezpośrednie w zł /1 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w latach 2009 – 2010 (z pominięciem upraw ogrodniczych i zwierząt ziarnożernych)

Wykres Nr 8. Koszty bezpośrednie w zł /1 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według wielkości powierzchni użytków rolnych w latach 2009 – 2010

Wykres Nr 9. Koszty bezpośrednie w zł /1 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według wielkości powierzchni użytków rolnych w latach 2009 – 2010 (z pominięciem gospodarstw bardzo małych do 5 ha)

Podstawowym składnikiem kosztów bezpośrednich w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych (patrz Wykres nr 5 - 9) we wszystkich typach gospodarstw rolnych (z wyjątkiem

„Uprawy polowe, ogrodnicze i trwałe”, gdzie nie występują zwierzęta lub są w małej ilości) są koszty pasz dla zwierząt. Pod pojęciem „pasze” kryją się : pasze treściwe własne i z zakupu, wszelkiego rodzaju dodatki paszowe, mineralne, witaminowe i pozostałe, natomiast nie są uwzględnione pasze objętościowe. Większa część pasz pochodzi z własnej produkcji, szczególnie widać to w gospodarstwach małych, gdzie dominującą produkcją zwierzęcą była trzoda chlewna, w której podstawowymi paszami w żywieniu zwierząt są pasze treściwe. Gospodarstwa małe stosują w żywieniu trzody pasze treściwe własne, w niewielkim stopniu korzystają z pasz z zakupu, zwłaszcza mieszanek pełnoporcjowych. Największy ich udział zaobserwowano w chowie zwierząt ziarnożernych. Natomiast w gospodarstwach specjalizujących się w uprawach polowych, oraz w gospodarstwach nastawionych na produkcję sadowniczą i ogrodniczą, składnikami kosztów bezpośrednich były: nasiona, środki ochrony roślin, nawozy oraz pozostałe koszty produkcji roślinnej. Pozostałe koszty bezpośrednie oraz koszty nasion i sadzonek największy udział w przeliczeniu na 1 ka użytków rolnych był w gospodarstwach ogrodniczych, przy czym gospodarstwa te praktycznie w całości opierały się na materiale rozmnożeniowym z zakupu. Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej to między innymi: opakowania jednorazowe, sznurek do wspierania pędów, podłoża dla grzybów i roślin szklarniowych, komponenty i materiały do przerobu uszlachetniającego, itp. W analizie kosztu nawożenia oraz środków ochrony roślin uwagę zwracają gospodarstwa wyspecjalizowane w uprawach ogrodniczych, w których udział kosztów nawożenia były znacznie wyższy niż w pozostałych typach gospodarstw. Najwyższy udział kosztów środków ochrony roślin obserwowany był w gospodarstwach wyspecjalizowanych w uprawach trwałych, gdzie przewyższał on poziom kosztów nawożenia oraz wysoki ich udział w uprawach ogrodniczych. Koszty nasion, nawożenia i środków ochrony roślin zwiększały się (z małymi wyjątkami) wraz z zwiększaniem się powierzchni użytków rolnych.

Zbigniew Błaszczyk

Główny specjalista ds. ekonomiki

WODR w Poznaniu

Literatura :

- Lech Goraj, Stanisław Mańko – „Rachunkowość i analiza ekonomiczna w indywidualnym gospodarstwie rolnym”
- Wyniki standardowe uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN w latach 2009 - 2010 – IERiGŻ –PIB Warszawa.

